

Gemeente Scherpenzeel

Leerplichtverslag 2022-2023

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
2. LEERPLICHT EN KWALIFICATIEPLICHT	3
2.1 <i>Leerplicht</i>	3
2.2 <i>Kwalificatieplicht</i>	4
2.3 <i>Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)</i>	5
3. VERSCHILLENDE VORMEN VAN VERZUIM	5
3.1 <i>Vormen van verzuim</i>	5
3.2 <i>Thuiszitters in beeld</i>	7
4. PREVENTIE, VROEG SIGNALERING EN AANPAK SCHOOLVERZUIM	8
4.1 <i>Samenwerking Jeugdconsulent</i>	8
4.2 <i>Multidisciplinaire overleggen</i>	8
4.3 <i>Spreekuren leerplicht</i>	9
4.4 <i>Doorstroomactie VMBO-MBO</i>	9
4.5 <i>Aanpak thuiszitters</i>	10
5. VERVANGENDE LEERPLICHT EN VRIJSTELLING VAN DE LEERPLICHT	10
6. HANDHAVING	11
7. VOORUITBLIK EN ONTWIKKELINGEN	12
8. VERANDERENDE ROL VAN DE LEERPLICHTAMBTENAAR	13

1. Inleiding

Voor u ligt het leerplichtverslag van de gemeente Scherpenzeel over het schooljaar 2022-2023. Met dit leerplichtverslag informeren wij u over de resultaten van het schooljaar 2022-2023. De cijfers hebben betrekking op de leerplichtige kinderen van 5 tot 17 jaar uit de gemeente Scherpenzeel. Vanaf begin 2019 voerde de gemeente Barneveld de Leerplichtwet uit voor de gemeente Scherpenzeel¹. Begin 2022 heeft de gemeente Barneveld aangegeven de uitvoering voor de leerplichtwet voor Scherpenzeel te willen beëindigen per 1 augustus 2022. Dit is dan ook het laatste verslagjaar waarin de uitvoering bij Barneveld lag. Vanaf dit jaar heeft de gemeente Scherpenzeel de leerplicht weer in eigen beheer genomen.

De kwalificatieplichttaken (KP) voor jongeren die onderwijs volgen op een MBO instelling (ROC) worden vanuit de regiosamenwerking (RMC-Regio Vallei²) uitgevoerd door gemeente Ede. Dit geldt ook voor de VSV-jongeren van 18 tot 23 jaar. De cijfers met betrekking tot deze doelgroep staan in het separate jaarverslag Kwalificatieplicht en RMC regio Vallei 2022-2023. De leerplicht- en RMC-administratie wordt uitgevoerd in Veenendaal door Regio Vallei.

De ambitie van de gemeente Scherpenzeel is dat alle kinderen gezond en veilig opgroeien, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijke inwoners. Deelname aan het onderwijs en het behalen van een startkwalificatie is hierbij van cruciaal belang. Want een diploma vergroot de kansen op de arbeidsmarkt. We zien dat spijbelen en te laat komen vaak een voorteken zijn van voortijdig schoolverlaten. Niet alleen betekent verzuim dat een jongere een mogelijk voortijdig schoolverlater wordt maar vaak is het ook een signaal dat er vaak veel meer problematiek aan ter grondslag ligt. In 80 procent van de meldingen wordt er ook (een vorm van)jeugdhulp ingezet en/of zijn er meerdere professionals betrokken om een leerling in zijn of haar kracht te zetten.

Na de Corona periode zien we een stijging van jongeren die uitvallen en te kampen hebben met heftige problematiek. Vaak valt dit als eerste op door het verzuim wat gemeld wordt.

2. Leerplicht en kwalificatieplicht

2.1 Leerplicht

De Nederlandse overheid heeft in de Leerplichtwet 1969 vastgelegd dat ieder kind naar school moet. De gemeente heeft de wettelijke taak om te controleren of kinderen ook echt naar school komen. Ouders en verzorgers zijn verplicht om hun kinderen in te schrijven op een school en om toe te zien op regelmatig schoolbezoek. Scholen zijn verplicht om de aan- en afwezigheid van leerlingen te registreren en verzuim te melden aan de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

¹ Zie de dienstverleningsovereenkomst

² Onder RMC-regio Vallei vallen de volgende gemeenten: Ede, Veenendaal, Renswoude, Rhenen, Wageningen en Scherpenzeel

Leerlingen zijn volledig leerplichtig vanaf de eerste schooldag van de maand na hun 5^e verjaardag. De leerplicht duurt tot het eind van het schooljaar waarin de leerling 16 jaar wordt of tot het einde van het 12^e volledig gevolgde schooljaar. De kwalificatieplicht volgt op de leerplicht en geldt voor jongeren tot 18 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald: een mbo-niveau 2-, havo- of vwo-diploma. Zij zijn tot hun 18^e verjaardag kwalificatieplichtig. Dat betekent dat deze jongeren een onderwijsprogramma moeten volgen dat is gericht op het behalen van een startkwalificatie.

Vanaf aug 2022 voert de gemeente Scherpenzeel zelf de leerplichtwet uit voor het primair onderwijs (PO,SO,SBO) en voortgezet (speciaal)onderwijs (VO-VSO).

Naast het toezicht op de naleving van de leerplicht heeft de leerplichtambtenaar een hele belangrijke preventieve taak in de bestrijding van verzuim en schooluitval. Zij gaat met kinderen en ouders in gesprek om de oorzaken te achterhalen van verzuim en zorgen ervoor dat kinderen deelnemen aan een passend onderwijsprogramma. Indien nodig met aanvullende ondersteuning, bijvoorbeeld via (jeugd)hulpverlening. De leerplichtambtenaar werkt in de eerste plaats nauw samen met de jeugdconsulenten. Daarnaast werkt zij samen met diverse ketenpartners en zoeken zij samen met kinderen, jongeren en hun ouders naar de beste oplossing om verzuim tegen te gaan en weer naar school te gaan. Uitgangspunt is: voorkomen is beter dan genezen.

De belangrijkste taken van de leerplichtambtenaar zijn:

- Gespreksvoering met ouders en kinderen om verzuim te voorkomen en mede zorgdragen voor passend onderwijsprogramma;
- Meedenken welke mogelijke vormen van ontwikkeling mogelijk zijn;
- Toezicht van de Leerplichtwet op het gebied van absoluut verzuim (het ontbreken van een schoolinschrijving);
- Toezicht van de Leerplichtwet op het gebied van relatief verzuim (signaal- en luxe verzuim);
- Deelname of bijdrage aan Zorg Advies Teams (ZAT), Forza, M@zl, en andere overlegvormen;
- Verzoeken tot vrijstelling van leerplicht behandelen;
- Opstellen van een proces-verbaal tegen de ouders of de jongeren wanneer de Leerplichtwet overtreden wordt.

Doelgroep Leerplicht Scherpenzeel:	Peildatum 01-10-2019	Peildatum 01-10-2020	Peildatum 01-10-2021	Peildatum 01-10-2022
Aantal leerlingen (S)BO	914	946	956	938
Aantal leerlingen (S)VO:	724	587	591	623
MBO		113	123	129
Totaal aantal leerplichtigen	1638	1646	1667	1700

2.2 Kwalificatieplicht

Direct na de leerplicht begint de kwalificatieplicht (KP). Deze eindigt wanneer de jongere een startkwalificatie heeft behaald of 18 jaar is geworden. Een startkwalificatie is een diploma op havo, vwo of minimaal een mbo 2 niveau. Doel van de kwalificatieplicht is om schooluitval tegen te gaan en de kansen te vergroten van jongeren die starten op de arbeidsmarkt. Tijdens de kwalificatieplicht mogen jongeren niet voltijd werken. Volgt een leerling een beroepsbegeleidende leerweg (bbl) in het Middelbaar Beroepsonderwijs (MBO), dan mag hij of zij leren en werken combineren. Op de kwalificatieplicht gelden

enkele uitzonderingen. Zo zijn leerlingen die het praktijkonderwijs met een getuigschrift of diploma hebben afgerond, vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Ook leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) met uitstroomprofiel arbeidsmarkt of dagbesteding zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. De kwalificatieplicht voor leerlingen op het MBO wordt voor de gemeente Scherpenzeel uitgevoerd door RMC Regio Vallei³ (vanuit gemeente Ede). De 16-17 jarige leerlingen op het VO (voortgezet onderwijs)/ VSO(voortgezet speciaal onderwijs) -PRO (praktijkonderwijs) vallen onder leerplicht Scherpenzeel.

2.3 Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)

Vanaf 18 jaar hebben jongeren geen plicht meer om een startkwalificatie te halen. Maar jongeren die voortijdig en zonder een diploma de school verlaten, worden gevolgd door het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) Voortijdig schoolverlaten. Kerntaak van het RMC is om deze jongeren in beeld te brengen en ze op vrijwillige basis te begeleiden naar een opleiding, een leerwerkplek, werk of dagbesteding.

Voor de uitvoering van de kwalificatieplicht (KP) en het Voorkomen voortijdig schoolverlaten (VSV) is Scherpenzeel ingedeeld bij de RMC regio Vallei. Hieronder vallen de gemeenten Scherpenzeel, Renswoude, Veenendaal, Ede, Rhenen en Wageningen.

De wethouder onderwijs participeert in het RMC-bestuur en namens de kleine gemeenten in het bestuurlijk overleg voortijdig schoolverlaten. De beleidsmedewerker onderwijs Scherpenzeel in het regionale overleg RMC-regio Vallei. De gemeenten en de VO- en MBO-scholen in deze regio hebben een VSV-convenant 2020-2024 met de minister van OC&W ondertekend om te komen tot vermindering van VSV.

Het jaarverslag 2022-2023 over kwalificatieplicht en RMC / VSV maakt geen onderdeel uit van dit Leerplichtverslag. Hiervan is een aparte rapportage opgesteld door RMC Regio Vallei.

De beide jaarverslagen worden wel gelijktijdig aangeboden aan het college.

3. Verschillende vormen van verzuim

3.1 Vormen van verzuim

Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leer- of kwalificatieplichtig kind niet is ingeschreven op een school of onderwijsinstelling, zonder dat daarvoor vrijstelling is verleend. Een leerplichtige zonder schoolinschrijving (en ouders) overtreden daarmee de leerplichtwet. De leerplichtambtenaar krijgt deze kinderen in beeld door de tweemaandelijks controle op vermoedelijk absoluut verzuim. Hierbij wordt gecontroleerd of alle leerplichtige kinderen daadwerkelijk bij een school staan

³ RMC-regio Vallei vallen de volgende gemeenten: Ede, Veenendaal, Renswoude, Rhenen, Wageningen en onder Scherpenzeel. Barneveld valt onder een andere sub-regio.

ingeschreven. Als de inschrijving van een kind ontbreekt, ontvangen de ouders een brief met uitleg over de Leerplichtwet en het verzoek om het kind in te schrijven bij een school. Ook worden de ouders geïnformeerd over de consequenties van het niet naleven van de Leerplichtwet.

Onderstaande cijfers mbt absoluut verzuim zijn meldingen die gedaan zijn en vrijwel gelijk daarna zijn opgelost.

	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Absoluut verzuim	3	0	8	8

Luxe verzuim

Er is sprake van luxe verzuim wanneer een leerplichtige leerling buiten de schoolvakanties om, zonder toestemming of vrijstelling, (met ouders) op vakantie gaat. Waarin de andere vormen van verzuim betrekking hebben op de leerlingen zelf, heeft luxe verzuim vooral betrekking op leerling én ouders. Scholen zijn verplicht hiervan melding te doen.

Het aantal meldingen luxe verzuim in 2022-2023 betroffen 8 leerlingen uit 5 gezinnen. 1 leerling was gemeld als zijnde luxe verzuim maar dit gezin (nieuwkomers) is na de vakantie niet meer teruggekeerd naar Nederland zonder enige communicatie met school of gemeente.

Relatief verzuim

Als een leer- of kwalificatieplichtig kind, die op school ingeschreven staat zonder geldige reden van school wegblijft (spijbelen) dan overtreedt dit kind de leerplichtwet. Dit noemen wij relatief schoolverzuim. Overig verzuim en signaal verzuim vallen ook onder de relatief verzuim maar zijn op basis van ook andere zorgen gemeld.

De school is in eerste instantie verantwoordelijk voor kinderen die minder dan 16 uur in vier aaneengesloten weken verzuimen. Scholen zijn wettelijk verplicht verzuim bij DUO te melden, als het gaat om meer dan 16 uur verzuim in een aaneengesloten periode van vier weken. Bij herhaald verzuim moet de school steeds melden als dit 16 uur of meer betreft. Dit leidt soms tot meerdere verzuimmeldingen voor één leerling. Het komt ook voor dat scholen geen DUO-melding doen bij verzuim van 16 uur of meer in vier aaneengesloten weken. Ook komt voor dat scholen een DUO melding (Dienst uitvoering Onderwijs) doen bij ziekteverzuim. In deze melding kan de leerplichtambtenaar niet strafrechtelijk handelen maar wel samen optrekken met de jeugdarts en een driehoek vormen met school.

Om schooluitval te voorkomen, is de samenwerking tussen scholen en de leerplichtambtenaar essentieel. Op het moment dat de leerplicht tijdig betrokken wordt door de school kan verdere escalatie van het verzuim worden voorkomen

Aantal relatief ongeoorloofde verzuimmeldingen van Scherpenzeels leerlingen.

Schooljaar	PO	VO	(V)SO/PRO	Totaal
2019-2020	6	12		18
2020-2021	6	19	2	26
2021-2022	5	36		41
2022-2023	5	49		54

In 2022-2023 zijn er 49 meldingen binnen gekomen van ongeoorloofd relatief verzuim op het voortgezet onderwijs. De 5 andere meldingen komen van het primair onderwijs. Dit zijn meldingen en niet het aantal leerlingen. Er zijn van individuele leerlingen meerdere meldingen geweest.

Van de 49 meldingen uit het VO (voortgezet onderwijs) komen 35 meldingen vanuit het VMBO. In veel gevallen is er sprake van zorgwekkend verzuim, waarbij jeugdhulp wordt of is ingezet. Tevens is er een groei te bemerken over het aantal jongeren wat (problematisch) ziek is en waarbij in eerste instantie geen duo melding wordt gedaan maar wel de inzet van de leerplichtambtenaar gewenst is. Dit maakt dat het onderscheid tussen geoorloofd en ongeoorloofd verzuim heel wrang is omdat bij geoorloofd verzuim de betrokkenheid van de leerplicht soms groter is maar geen strafrechtelijk vervolg krijgt.

3.2 Thuiszitters in beeld

Een thuiszitter is een leerplichtige leerling die langer dan een maand niet deelneemt aan welke vorm van onderwijs dan ook, zonder dat diegene ontheffing heeft van Leerplicht. In sommige gevallen blijkt dat een kind tijdelijk niet in staat is om onderwijs te volgen mede door ziekte. In overleg met alle betrokken partners wordt dan gezocht naar een maatwerkoplossing. Het doel is uiteindelijk om dit kind bij leerplicht in beeld te krijgen en te houden, zodat het kind (op termijn) begeleid kan worden naar passend onderwijs of een andere passende oplossing. Er zijn bijvoorbeeld situaties dat behandeling, dagbesteding of werk passender is voor een kind dan het volgen van onderwijs. Van thuiszitten, zonder dat er gewerkt wordt aan een oplossing, is dan ook geen sprake. Om tot een passende oplossing te komen is veel inzet nodig en vaak een zaak van lange adem.

Aantal bij leerplicht bekende (gedeeltelijk) thuiszitters uit Scherpenzeel

Schooljaar	PO	VO	(V)SO	Totaal
2019-2020	1	2	1	4
2020-2021	4	5	0	9
2021-2022	2	3	2	7
2022-2023	6	4	1	12

Het aantal (gedeeltelijke) thuiszitters uit Scherpenzeel is in beeld en er is / wordt veel jeugdhulp op ingezet. Er wordt gewerkt aan terugkeer naar onderwijs en dat is voor 10 leerlingen in dit verslagjaar gelukt. Wel blijft vinger aan de pols houden essentieel.

4. Preventie, vroeg signalering en aanpak schoolverzuim

Het voeren van preventieve gesprekken is een belangrijk onderdeel van de werkwijze van de leerplichtambtenaar. Deze gesprekken vinden binnen diverse vormen plaats en ook met diverse ketenpartners.

4.1 Samenwerking Jeugdconsulent

De leerplichtambtenaar trekt in casuïstiek regelmatig gezamenlijk op met de jeugdconsulenten. In gesprek over licht verzuim gaat het vaak ook om het gedrag van de jongeren dat leidt tot het verzuim en wat daar de achtergrond bij is. De vraag wordt dan gesteld of de jongere op eigen kracht in staat is om het gedrag te veranderen, of dat hier ondersteuning bij nodig is. Dat leidt soms tot een gesprek waarbij ook andere zaken aan bod komen, waarbij jeugdhulp mogelijk een toegevoegde waarde is. Soms blijkt dat een jongere al een vorm van jeugdhulp krijgt. De leerplichtambtenaar bespreekt dan met de jongere of het zinvol is om met de jeugdconsulent af te stemmen, zodat er kan worden samengewerkt als dat nodig is.

Andersom worden de Jeugdconsulenten in bepaalde situaties ook geconfronteerd met schoolverzuim. In overleg met de ouders en de jongere wordt dan contact gelegd met de leerplichtambtenaar om mee te denken in de casus. In overleg en onderlinge samenhang worden afspraken gemaakt over de te nemen stappen en wordt de regie in de casus belegd.

Door vroegtijdige samenwerking tussen de leerplichtambtenaar en de scholen, wordt de 'grens' tussen ondersteuning vanuit de Jeugdwet en de inzet vanuit Passend Onderwijs dichterbij elkaar gebracht. Dit versterkt de preventieve aanpak en vroeg signalering.

4.2 Multidisciplinaire overleggen

Alle scholen kennen een multidisciplinair overleg. Als er zorgen zijn over een leerling, dan wordt dit besproken in dit overleg. Bij scholen in het primair onderwijs is dit een Multidisciplinair Overleg (MDO) of Ondersteuningsteam (OT). Vanuit de gemeente Scherpenzeel nemen jeugdconsulenten deel aan het OTplus op de 4 basisscholen. Scholen in het voortgezet onderwijs hebben een ZorgAdviesTeam (ZAT). De leerplichtambtenaar neemt ook deel aan deze overleggen. De jeugdarts of de jeugdverpleegkundige (verbonden aan de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden ofwel VGGM) en het schoolmaatschappelijk werk maken altijd deel uit van het ZAT. Afhankelijk van de problematiek die speelt, sluiten ook andere partners aan, zoals de politie, de jeugdconsulent en/of het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Naast deze multidisciplinaire overleggen heeft de leerplichtambtenaar ook individueel overleg met professionals en jeugdhulpaanbieders als het om specifieke casussen gaat. Door een casus vanuit verschillende disciplines te bekijken, kan vroegtijdig hulp worden ingezet en een ondersteuningsplan worden ontwikkeld. De rol van de leerplichtambtenaar is om het verzuim te beoordelen en om - afhankelijk van de problematiek die speelt - toe te leiden naar gemeentelijke collega's jeugdhulp, Wmo of participatie. Deze collega's bieden toegang tot diverse vormen van maatwerkvoorzieningen zoals: inkomensondersteuning, jeugdhulp en voorzieningen in het kader van de Wmo (jeugdhulp 18+).

Vanaf het schooljaar 2022-2023 vindt er een aantal keer per jaar structureel overleg plaats tussen de leerplichtambtenaar en het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs. Doel hiervan is om met name de thuiszitters te bespreken, maar ook lopende zaken te bespreken waarbij beiden betrokken zijn en met oplossingen te komen.

Met de invoering van Passend onderwijs vanaf 1 augustus 2014 geldt dat het onderwijs "zorgplicht" heeft voor alle leerlingen. Scholen werken per regio samen om alle leerlingen een passende plek te bieden. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij de schoolbesturen. Maar er zijn veel raakvlakken met gemeentelijk onderwijsbeleid, het jeugdbeleid en het jeugdgezondheidsbeleid. Samenwerkende schoolbesturen hebben ondersteuningsplannen gemaakt die zijn afgestemd met gemeenten. De gemeente Scherpenzeel heeft afspraken gemaakt met de samenwerkingsverbanden Rijn en Gelderse Vallei (PO) en Gelderse Vallei (VO), de Reformatorische Samenwerkingsverbanden PO en VO en het Samenwerkingsverband POBV Passend Onderwijs Barneveld-Veenendaal.

4.3 Spreekuren leerplicht

Op een aantal scholen houdt de leerplichtambtenaar periodiek een spreekuur leerplicht voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Het spreekuur is bedoeld voor leerlingen uit Scherpenzeel. Regelmatig worden hier teamleiders en mentoren van individuele leerlingen bij betrokken. Ook spreken de leerplichtambtenaar tijdens het spreekuur met maatschappelijke partners die hulp of begeleiding bieden aan bepaalde leerlingen. In overleg met de school worden leerlingen opgeroepen voor het spreekuur, omdat zij regelmatig:

- verzuimen van school (spijbelen);
- te laat komen;
- uit de klas worden gestuurd;
- boeken en/of huiswerk vergeten.

In het gesprek dat volgt, probeert de leerplichtambtenaar erachter te komen waarom de leerling dit gedrag laat zien. De leerplichtambtenaar maakt afspraken met de leerling om dat gedrag te veranderen. Deze gesprekken zijn onderdeel van de preventieve aanpak van de leerplichtambtenaar, aangezien het veelal gaat om licht schoolverzuim. Een handhavingstraject kan ingezet worden, wanneer het gedrag van de leerling niet verandert.

4.4 Doorstroomactie VMBO-MBO

De overstap van het voortgezet onderwijs naar het middelbaar beroepsonderwijs is een risicomoment voor uitval en voortijdig schoolverlaten. Om dit tegen te gaan wordt in de regio Food Valley gebruik gemaakt van Intergrid, een digitaal cliëntvolgsysteem waarbij de verantwoordelijkheid voor de leerlingen bij meerdere partijen wordt neergelegd. De taak van het voortgezet onderwijs is het vastleggen van de vervolgkeuzes van alle VMBO leerlingen. Het is aan het MBO om vervolgens te controleren of deze leerlingen ook daadwerkelijk zijn aangenomen. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat mogelijke risicoleerlingen vroegtijdig in beeld zijn. Leerlingen uit Scherpenzeel worden via het systeem overgedragen naar leerplicht Scherpenzeel.

4.5 Aanpak thuiszitters

Met de invoering van het Passend Onderwijs is een van de speerpunten het voorkomen en opvangen van thuiszittende leerlingen. Toch zijn er leerlingen die langer thuis zitten dan nodig is. Doorgaans gaat het om leerlingen die minimaal 4 weken aaneengesloten thuis zitten. Vaak staan de leerlingen bij een school ingeschreven en zal er vanuit passend onderwijs gezocht worden naar een oplossing. De school waar het kind staat ingeschreven zal hierin samen met ouders en het samenwerkingsverband op zoek moeten gaan naar een oplossing. De leerplichtambtenaar draagt hierin bij door bemiddeling, advisering en indien noodzakelijk d.m.v. handhaving.

5. Vervangende leerplicht en vrijstelling van de leerplicht

Vervangende leerplicht

Leerlingen vanaf 14 jaar die niet in staat zijn om regulier dagonderwijs te volgen kunnen in aanmerking komen voor vervangende leerplicht als zijnde een apart leertraject. Deze leerlingen kunnen een aangepast onderwijsprogramma volgen en na een jaar weer instromen in het reguliere onderwijs. De vervangende leerplicht houdt in dat de leerling (naast het regulier onderwijs) een deel praktijkonderwijs volgt. Praktijkonderwijs bestaat uit lichte arbeid in combinatie met een onderwijsprogramma. Ouders dienen samen met de school een aanvraag voor vervangende leerplicht in bij de gemeente. Bij deze aanvraag wordt een begeleidingsprogramma met onderwijsdoelen en praktijkdoelen meegeleverd. De leerplichtambtenaar beoordeelt de aanvraag en stelt zo nodig een onderzoek in.

In schooljaar 2022-2023 is er geen vervangende leerplicht op grond van artikel 3a of 3b leerplichtwet toegekend aan Scherpenzeelse leerlingen.

In 2021/2022 aan 1 leerling.

Vrijstelling leerplicht

In de Leerplichtwet is de mogelijkheid opgenomen om een beroep te doen op vrijstelling van de Leerplichtwet. Bij een vrijstelling van inschrijvingsplicht op basis van artikel 5 lid a is de fysieke en/of mentale conditie van de leerling zodanig dat het volgen van onderwijs (tijdelijk) niet mogelijk is. De samenwerkingsverbanden zijn met de invoering van passend onderwijs verantwoordelijk geworden voor thuiszitters, waar deze doelgroep ook onder valt.

We hanteren hierbij, in overeenstemming met het rapport 'Met andere ogen' ⁴ het vier-ogen principe (overleg tussen leerplicht, jeugdarts, het samenwerkingsverband en/of andere betrokken professionals). Bij een aanvraag zal het samenwerkingsverband onderzoeken of er binnen de gemeente (of eventueel buiten de gemeente), een passend onderwijsplek te vinden is. De jeugdarts beoordeelt of de aanvraag voor genoemde vrijstelling gegrond is. Naar aanleiding van het advies van de jeugdarts en het samenwerkingsverband geeft de leerplichtambtenaar wel of geen vrijstelling af. Het

⁴ Met andere ogen; kwartiermaker René Peters in samenwerking met Maaïke Zunderdorp, Marieke Lamers en Eline Rats; Van Zunderdorp Beleidsadvies & Management, 23 november 2018;

uitgangspunt is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat vrijstellingen in principe niet worden afgegeven, enkel in zwaarwegende gevallen.

Aantal vrijstellingen Scherpenzeel: 4

Artikel LPW	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022-2023
5A	1	0	0	1
5B	1	2	2	3
15	1	0	0	0

- art 5A (De jongere op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten;)
- art 5B (zij tegen de richting van het onderwijs op alle binnen redelijke afstand van de woning - of, indien zij geen vaste verblijfplaats hebben, op alle binnen Nederland - gelegen scholen onderscheidenlijk instellingen waarop de jongere geplaatst zou kunnen worden, overwegende bedenkingen hebben;)
- artikel 15 (vrijstelling van onderwijs wegens het volgen van andere vorm van onderwijs)

6. Handhaving

De leerplichtambtenaar kan - als buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor de Leerplichtwet - bij signaalverzuim een proces-verbaal opmaken tegen de ouders en/of een leerling van 12 jaar en ouder. De mate van verwijtbaarheid speelt hierbij een rol. Bij een proces-verbaal vraagt de Officier van Justitie aan de Raad van de Kinderbescherming (RvdK) om een onderzoek te doen en een advies op te stellen. De ouders en/of leerling krijgen, afhankelijk van de ernst van het schoolverzuim, een oproep om te verschijnen bij de Officier van Justitie of bij de rechtbank. Naast een (voorwaardelijke) taakstraf kan er (gedwongen) hulpverlening, een werkstraf, een gedragscursus en/of een persoonlijkheidsonderzoek worden opgelegd.

Wanneer jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar regelmatig te laat op school komen en spijbelen van school, dan kan de leerplichtambtenaar een Halt-straf opleggen en de leerlingen doorverwijzen naar bureau Halt. Doel hiervan is om lichte vormen van verzuim te stoppen en een strafrechtelijk traject te voorkomen. Er wordt een taakstraf opgelegd in de vorm van een leeropdracht. Hierbij leren jongeren hoe belangrijk het is om hun opleiding succesvol af te ronden en om hun gedrag bij te stellen. Via het signaleringsinstrument dat Halt gebruikt, worden alle leefgebieden van jongeren besproken. Op basis van de signalen die dan naar voren komen kan bureau Halt doorverwijzen naar hulpverlening of een zorgmelding doen.

Onderstaand een overzicht van het aantal processen-verbaal in de afgelopen 4 verslagjaren voor Scherpenzeel volgens opgave van Barneveld. Het schooljaar 2022-2023 wordt de leerplicht uitgevoerd door onze eigen leerplichtambtenaar.

Handhaven Scherpenzeel

Handhaving	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Proces Verbaal	0	0	0	0
Bureau Halt	2	2	0	0
Veilig Thuis Melding		1	0	0

7. Vooruitblik en ontwikkelingen

Tot slot blikken we vooruit naar het schooljaar 2023/2024. De ambitie van de gemeente Scherpenzeel is dat kinderen gezond en veilig opgroeien, zodat zij zich kunnen ontwikkelen tot zo zelfstandig mogelijke inwoners. Daarnaast is er een aantal speerpunten en ontwikkelingen waar komend schooljaar ook specifieke aandacht naar toegaat. Hieronder worden deze kort benoemd en toegelicht.

- *VSV (Voortijdig Schoolverlaters) Programma 2020-2024.*

Het vsv-programma 2020-2024 wordt zodanig gepositioneerd dat het onderdeel wordt van en aansluit bij de overige regionale ontwikkelingen die gaande zijn. Denk aan de transformaties in het sociale domein, de ontwikkelingen binnen de arbeidsmarktregio FoodValley, de uitrol van de kwaliteitsagenda's MBO's en de kaders voor de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Alleen dan is intensieve samenwerking mogelijk wat resulteert in een kansrijke loopbaan voor *iedere* jongere binnen de regio Vallei. De gemeente Scherpenzeel is zowel bestuurlijk als ambtelijk vertegenwoordigd in deze overleggen. In het jaarverslag KP / RMC voortijdig schoolverlaten 2022-2023 wordt hierover gerapporteerd.

- *Jongeren in een Kwetsbare positie | JIKP*

Het betreft hier jongeren die het vso en praktijkonderwijs verlaten en waarbij toeleiding naar de arbeidsmarkt het doel is. Voorheen kregen zij een Wajong-uitkering. Nu verlaten zij met een 'doelgroep register-banenafspraken' het onderwijs, vaak zonder helder perspectief. Deze doelgroep vraagt veel van de gemeente: samenwerking tussen Jeugdwet, Wmo, Participatiewet, Jobcoach, Leerplicht, RMC, Samenwerkingsverbanden en overige ketenpartners. In het jaarverslag KP / RMC voortijdig schoolverlaten 2022-2023 wordt hierover gerapporteerd.

- *Uitvoering leerplicht*

Wanneer voorheen de leerplicht werd uitgevoerd door de gemeente Barneveld wordt nu de leerplicht vanuit de gemeente Scherpenzeel zelf weer uitgevoerd.

Vanaf 1 april 2024 zal de uitvoering van de leerplicht komen te liggen bij de gemeente Veenendaal.

- *Preventie en samenwerking*

Binnen het sociaal domein is en wordt stevig ingezet op afstemming onderwijs en jeugdhulp, met name op het gebied van preventie. De inzet wordt bekostigd uit de NPO-middelen die de gemeente en de scholen ontvangen vanuit het rijk ter bestrijding van Corona-achterstanden. De middelen zijn tot 2025 in te zetten. Afstemming met

passend onderwijs in de Ondersteuningsteams plus (OT+), Jeugdzorg en Jeugdarts participeren hierin. Er wordt in de regio FoodValley nog steeds gewerkt aan een koppeling tussen de registratiesystemen voor jeugdhulp en leerplicht / onderwijs om meer zicht te krijgen en te kunnen sturen op data.

In juni 2021 is de Samenwerkingsovereenkomst Voor- en vroegschoolse Educatie Scherpenzeel ondertekend door schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, GGD en gemeente. In het verslagjaar zijn nadere resultaatafspraken gemaakt. In het komende verslagjaar zijn de resultaten zichtbaar(der). VVE is een vast agendapunt op de LEA-overleggen met de bestuurders.

8. Veranderende rol van de leerplichtambtenaar

De leerplichtambtenaar vertelt:

Mijns inziens verandert de rol van de leerplichtambtenaar. Na de turbulente tijden rondom corona zie je een stijging van het aantal jongeren wat uitvalt. Niet perse door gebrek aan motivatie maar vaak om mentale redenen. In mijn werk zie ik een groei in de complexiteit van de casuïstiek en heb ik te maken met jongeren waarbij tijd, rust en de ruimte krijgen essentieel is. In de tijd dat ik werk voor Scherpenzeel heb ik al zeker drie keer te maken gehad met een 8- jarige die denkt aan suïcide, onhandelbaar is op school en die vervolgens verwezen wordt naar een GGZ instelling. Jongeren tussen de 12 en 16 die niet meer naar buiten durven en waarbij er geen gepaste hulp is ivm de ellenlange wachtlijsten. Als leerplichtambtenaar ben je er vaak als eerste bij omdat de problematiek zichtbaar wordt middels het verzuim. Wanneer de jongere uitvalt door andere redenen dan het bewust wegblijven van school, besluit ik een andere aanpak in te zetten. Omdat mijn netwerk groot is evenals mijn passie voor jongeren vind ik ontwikkeling soms belangrijker dan onderwijs. Stilstand voor een jongere is funest dus elke vorm van beweging is in mijn optiek positief. Met beweging doel ik dan op een leer/werkplek, andere vorm dan regulier onderwijs, het volgen van dagbesteding of soms toch even de ruimte krijgen om zichzelf i.c.m. jeugdhulp bijeen te rapen.

Ik pleit ook voor meer individuelere begeleiding want vaak hebben deze jongeren gewoon een luisterend oor, ruimte en vertrouwen nodig en niet perse een verwijzing naar een psycholoog die zij één keer per week zien.

Jongeren zien de ene hulpverlener na de andere en hebben vaak te maken met gemiddeld 5 professionals alvorens de hulp wordt opgestart.

Zij worden daardoor ook hulpverleningsmoe omdat zij keer op keer moeten spreken over hun problemen wat vaak al pijnlijk genoeg is. Er zijn en luisteren naar de leerling, het meedenken in mogelijkheden ipv alles gekaderd te hebben is wat mij betreft de beste manier om een kind in ontwikkeling te houden. Indien er ontwikkeling is, kan de weg naar onderwijs uiteindelijk ook weer vervolgen.

Casus

Graag leg ik u anoniem een casus voor waarbij zichtbaar is hoe belangrijk de rol van de leerplichtambtenaar is en hoe je in deze positie het verschil kan maken.

Leerling wordt gemeld door een grote VO school wegens hoog verzuim. Er is sprake van ziekte maar ook van ongeoorloofd verzuim en de jeugdarts vindt eigenlijk dat leerling gewoon naar school kan. Nadat de leerplichtambtenaar het meisje en moeder had uitgenodigd voor gesprek, werd er gekeken naar een ietwat onconventionelere aanpak.

Het meisje had last van paniekaanvallen, depressie en faalangst en was gediagnosticeerd met hoogbegaafdheid. De leerling zat in 5 vwo en bleef zitten vanwege het tekort van een paar punten. Leerling is in gehele looptijd altijd keurig op school geweest maar ook bij deze leerling heeft Corona er goed ingehakt. De moeder van leerling is heel erg ziek geweest en in de tijd dat het meisje haar moeder nodig had voor zichzelf was zij er niet voldoende. Het meisje had het gevoel er alleen voor te staan en was radeloos en bleef weg van school. Doordat zij de lat altijd hoog legde was het voor haar een enorme teleurstelling dat zij bleef zitten en kon dit moeilijk verkroppen. School begreep niet waar zij zo moeilijk om deed en vertelde dat zij moest leren omgaan met teleurstellingen.

Omdat ik geloof dat dit meisje positief gemotiveerd moest worden besluiten we samen op te trekken en uit te wijken naar een andere route. School bleef star in opties en vond dat zij aanwezig moest zijn en het jaar moest overdoen. Omdat het meisje altijd goede cijfers heeft gehad en zelfs in tijden van zoveel verzuim het jaar net niet gehaald heeft, vond ik dat zij een kans moest krijgen.

De leerplichtambtenaar heeft veel contact met het gezin en er wordt jeugdhulp ingezet. Helaas duurt het een paar maanden voordat de hulpverlening opgestart wordt vanwege de werkdruk bij de jeugdconsulenten. Mede door de intense betrokkenheid van de leerplichtambtenaar gaat het beter met de leerling en komt zij steeds vaker buiten. De leerling mag de leerplichtambtenaar berichten als het niet goed gaat en deze heeft dan gesprekken met haar om haar te blijven motiveren.

Er wordt gekozen voor doorstroom naar een VAVO opleiding (volwassene onderwijs). Omdat de VAVO geen gymnasium biedt besluit de leerplichtambtenaar te onderzoeken of er mogelijkheden zijn de leerling alsnog de vakken Latijn te kunnen laten volgen.

Dit blijkt te kunnen via het IVIO. Het IVIO is particulier onderwijs op afstand. De leerplichtambtenaar heeft nog wat financiële middelen om het vak Latijn in te kunnen zetten en de leerling doet versneld het traject vwo 5 en 6.

Inmiddels gaat het erg goed met de leerling en komend jaar zal zij eindexamen gaan doen op het gymnasium. Bovenstaand is om aan te geven dat de verbinding met een jongere zoveel kan betekenen. Dat is wat mij betreft ook wat elke professional zou moeten aangaan.

Verbinding!